

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи Зоря А.Б.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ» погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ» погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов’язкова	
Мова викладання – українська мова	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 300		2-й	2-й
		Семестр	
		3,4-й	3,4-й
		Лекції	
Тижневих годин для форм навчання: ОФН – 4 год. ЗФН – 24, 20	Перший бакалаврський рівень	68 год.	24 год.
		Практичні, семінарські	
		68 год.	20 год.
		Самостійна робота	
		164 год.	256 год.
		Індивідуальні завдання: 4год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – (45% - 55%)

для заочної форми навчання – (15% - 85%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Загальна психологія»:

Метою вивчення навчальної дисципліни «Загальна психологія» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

- Ознайомлення з основними категоріями психологічної науки: предмет психології, особистість, діяльність, стани особистості, пізнавальні процеси, індивідуально-типові особливості особистості.
- Оволодіння теоретичними знаннями основних напрямків сучасної психології, її принципами, ідеями та поняттями.

- Розвиток мовленнєвої практики студентів з використанням понять та термінів психологічної науки в умовах відповідей на семінарських та практичних занять та у міжособистісному спілкуванні

Дисципліна «Загальна психологія» базується безпосередньо на знаннях та навичках, отриманих при вивченні дисциплін на попередніх курсах, а саме: філософія та міжособистісне спілкування

У студентів мають бути сформовані наступні фахові компетентності:

I. Загальні:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

II. Фахові:

ФК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК 02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні досягнути таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 300 год. / 10 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Вступ до предмету «Загальна психологія»

Тема 1. Розвиток предмету психології у історичному аспекті

Динаміка наукових поглядів від античності до початку XX століття, великі думки і наукові досягнення, які здійснили вплив на розвиток психології.

Філософські роздуми мислителів, концепції психологів.

Відображення характерних особливостей тієї чи іншої епохи, визначення основних ознак розвитку наук взагалі та психології, ознайомлення з найбільш відомими представниками минулого та їх поглядами на вирішення філософсько-психологічних проблем.

Кредит 2. Розгляд поділу психології

Тема 2. Характеристика основних категорій психології

Предмет психологічної науки, об'єкт вивчення психології, та принципи розвитку психологічної науки.

Поділ загальної психології за видами діяльності людини.

Психічні стани, своєрідні тимчасові вияви психіки залежно від об'єктивних умов.

Розгляд найважливіших психологічних характеристик свідомості.

Кредит 3. Аналіз функціонування психіки

Тема 3. Розвиток психіки у філогенезі.

Характерна ознака психічної реакції. Значення тропізму. Виділення фототропізмів, хемотропізмів, геліотропізмів, гальвано-тропізмів та ін., відповідно до різновидів енергії, що діють на організми у звичних умовах їх існування.

головні стадії розвитку психіки тварин:

- а) стадія елементарної сенсорної психіки;
- б) стадія перцептивної психіки;
- в) стадія інтелекту.

Стадія елементарної сенсорної психіки.

Кредит 4. Характеристика психіки

Тема 4. Рефлекторний характер психіки

Обґрунтування рефлекторної природи всіх видів психічної діяльності російської фізіології, двома її великими представниками - І.М.Сеченова та І.П.Павлова.

Виокремлення І.М. Сеченовим трьох головних ланок:

початкова ланка — зовнішній подразник і перетворення його органами чуття в процес нервового збудження, що передається в мозок;

середня ланка — процеси збудження і гальмування в мозку і виникнення на цьому підґрунті психічних станів (відчуттів, думок, почуттів тощо);

кінцева ланка — зовнішній рух.

Кредит 5. Дослідження психіки тварин

Тема 5. Форми поведінки тварин

виділення А. Н. Леонтьєвим в еволюційному розвитку психіки тварин три стадії:

- стадія елементарної сенсорної психіки,
- стадія перцептивної психіки
- стадія інтелекту.

Теорії про "розумності". Ригідність інстинкту. В інстинктивному дії виділяють дві фази.

Перша - більш лабільна, підготовча, пошукова, друга - консервативна, мало змінена, завершальна. На завершальній фазі виконуються власне інстинктивні рухи.

Кредит 6. Стани психіки

Тема 6. Свідомість та несвідоме психічне

Знання – як необхідна складова людської свідомості. Наслідування, і творче натхнення, що супроводжується раптовим "осяянням" новою ідеєю – як несвідоме явище.

Автоматизація функцій є суттєвою і необхідною особливістю багатьох психічних процесів (мислення, сприймання, мовлення, запам'ятовування та ін.).

Психічні установки та їх вплив на людське існування.

Інтуїція та творчість, як важлива складова становлення людської психіки.

Кредит 7. Психологічна природа активності особистості

Тема 7. Діяльність

Розрізнення за індивідуальними проявами мотиваційної сфери.

Поводження та діяльність людини, що обумовлена багатьма мотивами (конфліктуючими та взаємодіючими).

5. Мотив, як дія, доки не досягнуто цільового стану.

Якщо ціль не можна досягти, мотивація може ліквідуватися.

Тема 8. Особистість

Поняття про особистість, сукупність рис і особливостей особистості.

Виявлення індивідуальності людини в рисах темпераменту, характеру, звичках, інтересах, особливостях сприймання, пам'яті, мислення, фантазії, у здібностях тощо.

Проявлення індивідуальності в інтелектуальній, емоційній, вольовій сфері чи одразу в усіх сферах психічної діяльності.

Кредит 8. Становлення людини особистістю.

Тема 9. Формування особистості

Розгляд поняття "особистість" в сукупності понять: "людина", "індивід", "індивідуальність". Формування умов для становлення особистості.

Індивідуальність, як сукупність неповторних рис в людини.

Вплив сімейних відносин та відносин із соціумом на формування особистості.

Кредит 9. Особистість та внутрішні стани

Тема 10. Воля

Розгляд волі. Як свідомого регулювання людини своєю поведінкою, діяльністю, спілкуванням, яке пов'язане з подоланням внутрішніх і зовнішніх перешкод.

Воля, як уміння людини, що виявляється у самодетермінації та саморегуляції поведінкою і психічних явищ.

Фізіологічні основи волі.

Основні ознаки вольової дії.

Вольові якості особистості.

Психологічна структура вольового акту

Кредит 10. Завершення формулювання особистості.

Тема 11. Емоції та почуття

Основні терміни теми: почуття, емоції, чуттєвий тон, настрій, афект, стрес, фрустрація, пристрасть, інтелектуальні почуття, естетичні почуття, моральні почуття, воля, вольовий акт, вольове зусилля, якості волі.

Характеристика та особливості емоцій та почуттів людини.

Фізіологічні основи емоцій та почуттів.

Вираження емоцій і почуттів.

Тема 12. Характер

Розкриття змісту поняття характеру та його природа; аналіз відомих типологій характеру; визначення взаємодії характеру та темпераменту; пояснення формування характеру; характеристика співвідношення особистості і характеру; типологія характерів; психоконституційні типи характеру; типи акцентуацій характеру.

4.Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	ус ь о го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	с	л а б	і н д	с.р		л	п	л а б	і н д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 1	1 2	13
Кредит 1.												
Тема 1. Розвиток предмету психології у історичному аспекті	30	6	8			16	30	2	2			26
Разом за кредитом 1	30	6	8			16	30	2	2			26
Кредит 2.												
Тема2. Характеристика основних категорій психології	30	6	8			16	30	2	2			26
Разом за кредитом 2	30	6	8			16	30	2	2			26
Кредит 3.												
Тема 3. Розвиток психіки у філогенезі	30	6	8			16	30	2	2			26
Разом за кредитом 3	30	6	8			16	30	2	2			26
Кредит 4.												
Тема 4. Рефлекторний характер психіки	30	6	8			16	30	2	2			26
Разом за кредитом 4	30	6	8			16	30	2	2			26
Кредит 5.												
Тема 5. Форми поведінки тварин	30	8	6			16	30	2	2			26
Разом за кредитом 5	30	8	6			16	30	2	2			26
Кредит 6.												
Тема 6. Свідомість та несвідоме психічне	30	8	6			16	30	2	2			26
Разом за кредитом 6	30	8	6			16	30	2	2			26
Кредит 7.												
Тема 7. Діяльність	14	4	2			8	16	2				14
Тема 8. Особистість	16	4	4			8	14		2			12
Разом за кредитом 7	30	8	6			16	30	2	2			26
Кредит 8.												
Тема 9. Формування особистості	30	8	6			16	30	2	2			26

Разом за кредитом 8	30	8	6			16	30	2	2			26
Кредит 9.												
Тема10. Воля.	30	6	6			18	30	4	2			24
Разом за кредитом 9	30	6	6			18	30	4	2			24
Кредит 10												
Тема11. Емоції та почуття	14	2	4			8	16	2	2			12
Тема 12. Характер	16	4	2			10	14	2				12
Разом за кредитом 9	30	6	6			18	30	4	2			24
Всього	300	68	68			164	300	24	20			256

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Розвиток предмету психології у історичному аспекті	8	2
2	Характеристика основних категорій психології	8	2
3	Розвиток психіки у філогенезі	8	2
4	Рефлекторний характер психіки	8	2
5	Форми поведінки тварин	6	2
6	Свідомість та несвідоме психічне	6	2
7	Діяльність	2	
8	Особистість	4	2
9	Формування особистості	6	2
10	Воля.	6	2
11	Емоції та почуття	4	2
12	Характер	2	
Разом		68	20

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Розвиток предмету психології у історичному аспекті	16	26
2	Характеристика основних категорій психології	16	26
3	Розвиток психіки у філогенезі	16	26
4	Рефлекторний характер психіки	16	26
5	Форми поведінки тварин	16	26
6	Свідомість та несвідоме психічне	16	26
7	Діяльність	8	14
8	Особистість	8	12
9	Формування особистості	16	26
10	Воля.	18	24
11	Емоції та почуття	8	12
12	Характер	10	12
Всього		164	256

8. Методи навчання

Традиційні методи навчання:

пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;

репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;

метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку;

частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквіумах;

дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчать формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

ділові ігри носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

Широко використовуються методи відео й комп'ютерної комунікації.

9.Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань іспиту.

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних атестаційних робіт, розробка проектів, колоквіуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – іспит на основі суми балів набраних за кожний кредит та складання власне іспиту.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до іспиту

- 1) Визначення психології як науки.
- 2) Засоби спілкування.
- 3) Властивості почуттів.
- 4) Предмет психології та її завдання.
- 5) Поняття про волю.
- 6) Формування особистості.
- 7) Стани психіки.
- 8) Психіка тварин.
- 9) Діяльність.
- 10) Сучасна психологія і її місце в системі наук.
- 11) Поводження та діяльність людини.
- 12) Фізіологічні основи волі.
- 13) Головні напрямки сучасної психології.
- 14) Функції психіки.
- 15) Види сприймань.
- 16) Загальні галузі психології.
- 17) Головні стадії розвитку стадії тварин..
- 18) Основні категорії психології.
- 19) Поняття методології і методу психологічних досліджень.
- 20) Форми поведінки тварин.
- 21) Поняття про волю.
- 22) Основні етапи психологічного дослідження.
- 23) Рефлекторний характер психіки.
- 24) Теорія «розумності».
- 25) Вимоги до проведення психологічного дослідження.
- 26) Фази інстинктів.
- 27) Формування умов встановлення особистості.
- 28) Головні методи психології.
- 29) Поняття характеру.
- 30) Поняття про особистість.
- 31) Додаткові методи психології.
- 32) Фізіологічні основи емоцій та почуттів.
- 33) Розвиток психіки у філогенезі.
- 34) Будова і діяльність нервової системи.
- 35) Фізіологічні основи волі.
- 36) Діяльність. Мотив як дія.
- 37) Поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність».
- 38) Психологічна характеристика.
- 39) Типологія характеру.
- 40) Проявлення індивідуальності.
- 41) Свідомість та не свідоме психічне.
- 42) Форми поведінки тварин.
- 43) Етапи розвитку нервової системи.
- 44) Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності.

- 45) Розумові дії та мислительні операції.
- 46) Поняття про психіку, її функції.
- 47) Поняття про характер.
- 48) Форми поведінки тварин.
- 49) Етапи розвитку психіки.
- 50) Структура психіки людини.
- 51) Характер.
- 52) Стадія елементарної сенсорної психіки.
- 53) Структура характеру.
- 54) Індивідуальні особливості особистості.
- 55) Свідомість як форма відображення людиною дійсності.
Структура свідомості.
- 56) Риси характеру та закономірні зв'язки між ними.
- 57) Поняття про волю.
- 58) Поняття особистості.
- 59) Типологія характерів.
- 60) Фізіологічні основи емоцій.
- 61) Характеристика різних підходів до визначення особистості.
- 62) Зв'язок характеру з темпераментом, волею, мотивацією поведінки.
- 63) Психологічні характеристики.
- 64) Типи особистості.
- 65) Поняття про свідомість.
- 66) Види уміння.
- 67) Групова сумісність.
- 68) Психологічна характеристика ігрової діяльності.
- 69) Воля та ризик.
- 70) Структура особистості.
- 71) Вищі почуття, їх види.
- 72) Поняття характеру. Теорії характеру.
- 73) Структура характеру.
- 74) Спрямованість особистості.
- 75) Поняття про волю.
- 76) Поняття про діяльність.
- 77) Психологічна характеристика навчальної діяльності.
- 78) Психологія спілкування.
- 79) Структура діяльності.
- 80) Поняття про відчуття.
- 81) Психологія конфліктів.
- 82) Засоби діяльності і процес їх засвоєння.
- 83) Фізіологічні основи відчуттів.
- 84) Психологія особистих взаємин.
- 85) Основні види діяльності
- 86) Види відчуттів і їх класифікація.
- 87) Поняття спілкування. Види, функції, структура спілкування.

- 88) Поняття про спілкування. Зміст спілкування.
- 89) Властивості відчуттів.
- 90) Культура спілкування та етика взаємовідносин медичних працівників.

10. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни «Загальна психологія».
2. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Загальна психологія».
3. Методичні рекомендації до підготовки практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Загальна психологія».
4. Рекомендації до написання курсових та дипломних робіт.

11. Рекомендована література

Базова

1. Максименко С.Д. Общая психология. Учебное пособие. – М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер» - 2001. – 528с.
2. Психологія: Навч. Посібник. / О.В. Винославська, О.А.Бреусенко-Кузнецов, В.Л.Зливков та ін.; За наук. Ред. О.В.Винославської. – Київ: Фірма «ІНККОС», 2005. – 352с.
3. Загальна психологія: Навч. Посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін.- К. : Просвіта 2005 – 464с.

Допоміжна:

1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник /для студ. психол. і педагог. спец. - 2-ге вид., випр. і доп. / М. Й. Варій. – К. : ЦУЛ, 2007. – 968 с.
2. Дрозденко К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посібник / К. С. Дрозденко. – К. : Професіонал, 2004. – 304 с
3. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб./ В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. – К. : Каравела, 2005. – 280 с.
4. Корольчук М. С. Психологія: Схеми, опорні конспекти, методики : навч. посіб./ за заг. ред. М.С.Корольчука. /Микола Степанович Корольчук. – К. : Ельга; Ніка-Центр, 2009. – 320 с
5. Макарова Л. Л. Загальна психологія: методичні розробки семінарських занять: Навч.посібник. / Л. Л. Макарова, В. М. Синельніков. – К. : ЦУЛ, 2005. – 200 с.
6. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навч. посіб.- 2-е вид., стереотип. / С. Д. Максименко. – К. : МАУП, 2001. – 256 с.
7. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посіб. - 5-те вид., стер. / П. А. М'ясоїд. – К. : Вища школа, 2006. – 487 с
8. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч.посібник.- 3-є вид., випр. / П. А. М'ясоїд. – К. : Вища шк., 2004. – 487 с.
9. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. — К.: ВД Професіонал, 2004. - 304 с.
10. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія. Як допомогти собі та іншим: Курс лекцій / Т. Ф. Цигульська. – К. : Наукова думка, 2000. –

190 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний кампус <http://www.login.kpi.ua/>.
2. www.gumer.info
3. www.Psylib.kiev.ua
4. www.culonline.com.ua